

است که نشان می‌دهد می‌توان به کنترل نقدینگی در افق بلندمدت نیز امیدوار بود. براساس اعداد و ارقام ثبت شده در ترازنامه بانک مرکزی رشد ماهانه نقدینگی در آخرین اطلاعات ارائه شده مربوط به خرداد ۱۴۰۱ تقریباً ۳/۳ درصد و در اردیبهشت و فروردین به ترتیب ۲/۵ و ۳/۳ درصد بوده است. این در حالی است که در فصل بهار ۱۴۰۰ سرعت رشد ماهانه نقدینگی در سه ماهه فروردین تا پایان خرداد به ترتیب ۰/۴، ۳/۲ و ۲/۹ درصد بوده است و باید در آمارهای بهار سال جاری اضافه شدن اطلاعات خلاصه دفترکل دارایی‌ها و بدهی‌های بانک مهر اقتصاد به اطلاعات خلاصه دفترکل دارایی‌ها و بدهی‌های بانک سپه (به واسطه ادغام بانک‌های متعلق به نیروهای مسلح در بانک سپه) می‌باشد و فاقد آثار پولی است. به عبارت دیگر در صورت تعدیل اثرات پوشش آماری مذکور، رشد نقدینگی در پایان خردادماه سال ۱۴۰۱ نسبت به پایان خردادماه سال ۱۴۰۰ معادل ۳۵/۳ درصد خواهد بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۳۹/۴ درصد) به میزان ۴/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. باید قبول کنیم که کاهش سرعت رشد نقدینگی که یکی از عوامل مهم تورم‌زا در اقتصاد کشور بوده، از مسیر کنترل آن می‌گذرد. چرا که نقدینگی در اصطلاح اقتصادی‌ها یک

متغیر انباره بوده که آنچه در حال حاضر می‌بینیم نتیجه چندین دهه فعالیت‌ها و سیاست‌های اقتصادی کشور است. نقدینگی در پاسخ به ۲ اتفاق خلق می‌شود و بعدتر در یک اثر چرخ دنده‌ای باعث خلق روزافزون خود می‌شود. اتفاق اول؛ افزایش استقراض دولت از بانک مرکزی یا همان ایجاد پایه پولی است که از کسری بودجه دولت نشأت می‌گیرد و در نهایت باعث افزایش نقدینگی می‌شود. دوم که اتفاقاً در سال‌های اخیر نقش پررنگ‌تری پیدا کرده، فعالیت‌های سیستم بانکی است که به صورت درونزا و بدون ضابطه اقدام به خلق پول می‌کنند. حالا وقتی از کاهش سرعت رشد نقدینگی صحبت می‌کنیم ابتدا باید از مسیر کنترل این متغیر راه را آغاز کنیم که اتفاقاً از همان ۲ مسیر که خلق می‌شود باید مهار شود. در ادامه به بررسی مهار شدن این متغیر مهم در دولت فعلی و ملزومات توفیق در مسیر آغاز شده می‌پردازیم.

کاهش ۱/۲ برابری رشد ماهانه نقدینگی

بررسی رفتار و رشد متغیر نقدینگی به صورت ماهانه نیز حاوی نکات مهمی

خردادماه ۱۴۰۱ در حدود ۵۱۰۰ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با نقدینگی خرداد ماه ۱۴۰۰ رشد ۳۷/۸ درصدی (رشد سالانه) و در مقایسه با اردیبهشت ۱۴۰۱ رشد ۳/۳ درصدی (رشد ماهانه) را نشان می‌دهد. بررسی‌ها از زاویه رشد سالانه نشان می‌دهد که از سال ۹۷ به بعد شاهد انفجار در خلق نقدینگی بوده‌ایم به طوری که رشد سالانه نقدینگی از ۲۳ درصد در سال ۹۷ به ۲۷ درصد در سال ۹۸، ۳۷ درصد در سال ۹۹ و در نهایت ۳۵/۸ درصد در سال ۱۴۰۰ رسیده است که آمارهای جدید نشان می‌دهد به رغم امتداد رشد نقدینگی، سرعت رشد آن کاسته شده است. مقایسه آمار رشد نقدینگی در بهار هر سال نیز حاکی از افت رشد این متغیر در سال جاری است. براساس آمارهای اعلامی از سوی بانک مرکزی، رشد نقدینگی در بهار ۱۳۹۹ در حدود ۵/۸ درصد و در سال ۱۴۰۰ در یک رکورد تاریخی به ۶/۱ درصد رسیده که بالاترین رشد نقدینگی در فصل بهار در ۲ دهه اخیر بوده است. سرعت رشد نقدینگی اما در بهار ۱۴۰۱ به رقمی کمتر از سال ۱۳۹۹ رسیده و در حدود ۵/۵ درصد ثبت شده است. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد که بالاترین رشد نقدینگی در پاییز ۱۴۰۰ رقم خورده که دولت سیزدهم به تاژگی کنترل امور را در دست خود گرفته بود. در سه ماهه پاییز ۱۴۰۰ رشد نقدینگی در حدود ۴/۷ درصد بوده و به صورت سالانه در مهر ۱۴۰۰ در حدود ۴۲/۸ درصد و در آبان و آذر ۱۴۰۰ به ترتیب ۴۲ و ۴۱/۵ درصد بوده است. حالا اما با گذشت حدوداً یک سال از آغاز به کار دولت سیزدهم، سرعت رشد سالانه نقدینگی با وجود اعمال سیاست‌های اصلاحی بعد از حدود دو سال پایین‌تر از ۳/۸ درصد تثبیت شده و در ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۱ به ترتیب ۳/۲، ۳/۳ و ۳/۸ درصد بوده است. در همین مورد بانک مرکزی در آخرین توضیحات خود در مورد نقدینگی نیز اعلام کرده است: «حجم نقدینگی در پایان خردادماه سال ۱۴۰۱ (معادل ۵۱۰۴۹۶ هزار میلیارد ریال) نسبت به پایان سال ۱۴۰۰ معادل ۵/۶ درصد افزایش یافته که در مقایسه با رشد متغیر یاد شده در دوره مشابه سال قبل (۶/۶ درصد) به میزان ۱/۰ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. همچنین، نرخ رشد دوازده‌ماهه نقدینگی در خردادماه ۱۴۰۱ معادل ۳/۷/۸ درصد بوده است. لازم به توضیح است که در حدود ۲/۵ واحد درصد از رشد نقدینگی در دوازده‌ماهه منتهی به پایان خردادماه سال ۱۴۰۱ مربوط به اضافه شدن اطلاعات خلاصه دفترکل دارایی‌ها و بدهی‌های بانک مهر اقتصاد به اطلاعات خلاصه دفترکل دارایی‌ها و بدهی‌های بانک سپه (به واسطه ادغام بانک‌های متعلق به نیروهای مسلح در بانک سپه) می‌باشد و فاقد آثار پولی است. به عبارت دیگر در صورت تعدیل اثرات پوشش آماری مذکور، رشد نقدینگی در پایان خردادماه سال ۱۴۰۱ نسبت به پایان خردادماه سال ۱۴۰۰ معادل ۳۵/۳ درصد خواهد بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۳۹/۴ درصد) به میزان ۴/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. باید قبول کنیم که کاهش سرعت رشد نقدینگی که یکی از عوامل مهم تورم‌زا در اقتصاد کشور بوده، از مسیر کنترل آن می‌گذرد. چرا که نقدینگی در اصطلاح اقتصادی‌ها یک